

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش :
حسابداری

عنوان :
موانع پیاده سازی حسابرسی کامپیوتری در شهرداری تهران

استاد راهنما :
دکتر کامبیز فرقاندوست حقیقی

استاد مشاور :
دکتر احمد یعقوب نژاد

پژوهشگر :
مریم نظری رادثانی

تابستان 1392

ISLAMIC AZAD UNIVERSITY

**Central Tehran Branch
Faculty Of Economics & Accounting-Department of Accounting**

"M . A" Thesis

On Accounting

Subject:

**Obstacles Of The Implementation Of Computer Auditing In Tehran
Municipality**

Advisor:

Dr. Kambiz Forqandoost Haqiqi

Reader:

Dr. Ahmad Yaghoobnezhad

By:

Maryam Nazari Radsani

Summer 2013

تشکر و قدردانی :

سپاس خدای را عزّ و جلّ، که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت. اکنون که با استعانت لایزال الهی، این پژوهش به انجام رسید، بر خود لازم می دانم از تمامی عزیزانی که در این راه مرا یاری نمودند سپاس گزاری کنم به ویژه از: استاد راهنمای گرانقدر، جناب آقای دکتر کامبیز فرقاندوست حقیقی که در تمامی مراحل تهیه و تدوین پایان نامه با صبر و حوصله فراوان اینجانب را یاری و راهنمایی فرمودند و لطف و مساعدتهای ارزنده ایشان، مشکلات را بر من هموار ساخت و شاگردی ایشان افتخار من است. استاد مشاور ارجمند، جناب آقای دکتر احمد یعقوب نژاد که با توصیه ها و مشاوره های تخصصی، مرا در انجام هرچه بهتر این پژوهش یاری دادند. استاد محترم سرکار خانم دکتر آزینا جهانشاد که زحمت داوری پایان نامه را تقبل نمودند.

تقدیم به :

پدرم، مادرم و همسرم

همراهان همیشگی و پشتوانه های زندگیم که وجودشان دلیل آسایش من است

و دختر عزیز تر از جانم

که آسایش او دلیل آرامش من است

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
1.....	چکیده
	فصل اول: کلیات
3.....	1-1 مقدمه
4.....	2-1 بیان مسئله تحقیق
4.....	3-1 اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن
5.....	4-1 هدفهای تحقیق
5.....	5-1 فرضیه های تحقیق
5.....	6-1 چهارچوب نظری تحقیق
6.....	7-1 آزمون های آماری به کار گرفته شده
6.....	8-1 روش تحقیق
6.....	9-1 قلمرو مکانی(جامعه آماری)، قلمرو زمانی و قلمرو موضوعی تحقیق
7.....	10-1 بر آورد حجم نمونه و روش نمونه گیری
7.....	11-1 روش گرد آوری اطلاعات
7.....	12-1 روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
7.....	13-1 واژه های کلیدی و مفاهیم عملیاتی آن ها
8.....	14-1 جمع بندی فصل
	فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش
10.....	1-2 مقدمه
11.....	1-1-2 آشنایی با شهرداری تهران و حسابرسی آن
12.....	2-2 گفتار اول: حسابرسی
12.....	1-2-2 تعریف حسابرسی
12.....	2-2-2 انواع حسابرسی براساس اهداف آنها
12.....	3-2-2 انواع حسابرسی براساس مجریان آن
19.....	2-3 گفتار دوم : حسابرسی سیستم های کامپیوتری
19.....	1-3-2 مقدمه
20.....	2-3-2 تعریف حسابرسی کامپیوتری
21.....	3-3-2 انواع حسابرسی در محیط سیستم های اطلاعاتی
21.....	4-3-2 حسابرسی سیستم های کامپیوتری
24.....	1-4-3-2 کنترل های عمومی
24.....	1-1-4-3-2کنترل‌های سازمان و وظایف

24.....	2-1-4-3-2	کنترل‌های ایجاد، نگهداشت، توسعه و مستند سازی سیستم‌های کاربردی
25.....	3-1-4-3-2	کنترل‌های سخت افزار و نرم افزار کامپیوتری
	4-1-4-3-2	کنترل‌های دسترسی به کامپیوتر، برنامه های کامپیوتری و بانک‌های اطلاعاتی
26.....	5-1-4-3-2	کنترل های اطلاعات و روش های اجرایی
26.....	2-4-3-2	کنترل های کاربردی
27.....	1-2-4-3-2	کنترل های اطلاعات ورودی
27.....	2-2-4-3-2	کنترل های مرحله پردازش
28.....	3-2-4-3-2	کنترل های اطلاعات و گزارش های خروجی
28.....	5-3-2	حسابرسی سیستم های کاربردی
28.....	1-5-3-2	حسابرسی پیرامونی کامپیوتر
29.....	2-5-3-2	حسابرسی درونی کامپیوتر
30.....	1-2-5-3-2	پردازش اطلاعات آزمایشی
30.....	2-2-5-3-2	پردازش اطلاعات واقعی
31.....	1-2-2-5-3-2	پردازش کنترل شده
31.....	2-2-2-5-3-2	پردازش مجدد
31.....	3-2-2-5-3-2	پردازش موازی
31.....	6-3-2	استفاده از کامپیوتر به عنوان یک ابزار حسابرسی (حسابرسی با کامپیوتر)
33.....	1-6-3-2	نرم افزار های حسابرسی کامپیوتری
35.....	7-3-2	خطرهای استفاده از فناوری اطلاعات
35.....	1-7-3-2	خطرهای ذاتی فناوری اطلاعات
35.....	2-7-3-2	سایر ملاحظات و خطرها
36.....	3-7-3-2	جامعیت اطلاعات
36.....	8-3-2	حسابرسی مستمر
38.....	4-2	گفتار سوم: حسابرسی در محیط شهرداری تهران و ضرورت وجود آن
38.....	1-4-2	مسئولیت پاسخگویی
40.....	2-4-2	حسابرسی داخلی در شهرداری تهران
41.....	3-4-2	گروه‌های اصلاح حساب در شهرداری تهران
42.....	4-4-2	حسابرسی شورای شهر (حسابرسی مستقل در شهرداری تهران)
42.....	5-4-2	روش انجام حسابرسی در شهرداری تهران
44.....	5-2	گفتار چهارم- پیشینه ی تحقیق
50.....	6-2	جمع بندی فصل
		فصل سوم: روش شناسی پژوهش
52.....	1-3	مقدمه
52.....	2-3	روش تحقیق

53	3-3 روش جمع‌آوری داده.....
54	1-3-3 آزمون اولیه پرسشنامه.....
54	2-3-3 روایی(اعتبار) و پایایی پرسشنامه.....
57	4-3 جامعه آماری و تعیین حجم نمونه.....
57	5-3 تکنیک‌های تحلیل داده‌ها.....
57	1-5-3 آزمون نرمال بودن توزیع داده های تحقیق.....
58	2-5-3 آزمون خی-دو(χ^2).....
58	3-5-3 آزمون دو جمله ای (Binominal Test).....
59	4-5-3 آزمون t.....
59	5-5-3 آزمون رتبه ای فریدمن.....
60	6-3 جمع بندی فصل.....
	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های پژوهش
62	1-4 مقدمه.....
62	2-4 توصیف داده های پژوهشی مربوط به ویژگیهای جمعیت شناختی.....
	3-4 توصیف آماری داده های جمع آوری شده برای هر یک از سوالات با توجه به فرضیات تحقیق.....
64	4-4 آزمون نرمال بودن توزیع داده ها.....
74	5-4 آزمون فرضیه های آماری.....
74	4-5-1 فرضیه اول.....
74	4-5-1-1 آزمون خی - دو.....
76	4-5-1-2 آزمون دو جمله ای.....
77	4-5-1-3 آزمون t.....
78	4-5-2 آزمون فرضیه دوم.....
78	4-5-2-1 آزمون خی - دو.....
80	4-5-2-2 آزمون دو جمله ای.....
81	4-5-2-3 آزمون t.....
82	4-5-3 آزمون فرضیه سوم.....
82	4-5-3-1 آزمون خی - دو.....
85	4-5-3-2 آزمون دو جمله ای.....
85	4-5-4 فرضیه چهارم.....
86	4-5-4-1 آزمون خی - دو.....
88	4-5-4-2 آزمون دو جمله ای.....
89	4-5-4-3 آزمون t.....
89	4-5-5 فرضیه پنجم.....
89	4-5-5-1 آزمون خی - دو.....
92	4-5-5-2 آزمون دو جمله ای.....
92	4-5-5-3 آزمون t.....
93	4-6 آزمون رتبه ای فریدمن.....
94	4-7 جمع بندی فصل.....

فصل پنجم: خلاصه پژوهش و پیشنهادها

97	1-5 مقدمه.....
97	2-5 خلاصه روش پژوهش.....
98	3-5 خلاصه نتایج تحقیق.....
100	4-5 نتیجه گیری.....
101	5-5 مقایسه نتایج پژوهش حاضر با نتایج بدست آمده از پژوهش های قبلی.....
102	6-5 سایر یافته های پژوهش.....
102	7-5 پیشنهادها.....
102	1-7-5 پیشنهادها ی ناشی از تحقیق.....
102	2-7-5 پیشنهادهایی برای تحقیق های آینده.....

فهرست جدول ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>	<u>جدول</u>
12.....	مقایسه بین حسابرسی صورتهای مالی، حسابرسی رعایت و حسابرسی عملیاتی.....	1-2
13.....	مقایسه بین حسابرسین مستقل، داخلی، دیوان محاسبات و مالیاتی.....	2-2
53.....	پنج فرضیه مورد آزمون در این تحقیق.....	1-3
55.....	ضریب آلفا.....	2-3
56.....	ضریب آلفا در صورت حذف هر یک از سوالات.....	3-3
64.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال یک از فرضیه ی اول.....	1-4
64.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال دوم از فرضیه ی اول.....	2-4
65.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال سوم از فرضیه ی اول.....	3-4
65.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال چهارم از فرضیه ی اول.....	4-4
65.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال پنجم از فرضیه ی اول.....	5-4
65.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال ششم از فرضیه ی اول.....	6-4
66.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال هفتم از فرضیه ی اول.....	7-4
66.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال هشتم از فرضیه ی اول.....	8-4
66.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال اول از فرضیه ی دوم.....	9-4
67.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال دوم از فرضیه ی دوم.....	10-4
67.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال سوم از فرضیه ی دوم.....	11-4
67.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال چهارم از فرضیه ی دوم.....	12-4
67.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال پنجم از فرضیه ی دوم.....	13-4
68.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال ششم از فرضیه ی دوم.....	14-4
68.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال هفتم از فرضیه ی دوم.....	15-4
68.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال هشتم از فرضیه ی دوم.....	16-4
69.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال اول از فرضیه ی سوم.....	17-4
69.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال دوم از فرضیه ی سوم.....	18-4
69.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال سوم از فرضیه ی سوم.....	19-4
69.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال چهارم از فرضیه ی سوم.....	20-4
70.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال پنجم از فرضیه ی سوم.....	21-4
70.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال اول از فرضیه ی چهارم.....	22-4
70.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال دوم از فرضیه ی چهارم.....	23-4
70.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال سوم از فرضیه ی چهارم.....	24-4
71.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال چهارم از فرضیه ی چهارم.....	25-4
71.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال پنجم از فرضیه ی چهارم.....	26-4
71.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال ششم از فرضیه ی چهارم.....	27-4
71.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال هفتم از فرضیه ی چهارم.....	28-4
72.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال اول از فرضیه ی پنجم.....	29-4
72.....	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال دوم از فرضیه ی پنجم.....	30-4

31-4	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال سوم از فرضیه ی پنجم.....72
32-4	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال چهارم از فرضیه ی پنجم.....72
33-4	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال پنجم از فرضیه ی پنجم.....73
34-4	خلاصه پاسخهای داده شده به سؤال ششم از فرضیه ی پنجم.....73
35-4	نتایج آزمون کولموگوروف- اسمیرنوف.....74
36-4	میزان شناخت از حسابرسی کامپیوتری.....75
37-4	آزمون خی دو فرضیه اول (میزان شناخت از حسابرسی کامپیوتری).....75
38-4	میزان شناخت از حسابرسی کامپیوتری (بدون در نظر گرفتن گزینه متوسط).....76
39-4	آزمون دو جمله ای فرضیه اول.....77
40-4	آزمون t فرضیه اول.....78
41-4	میزان مزیت اقتصادی حسابرسی کامپیوتری.....79
42-4	آزمون خی دو فرضیه دوم (میزان مزیت اقتصادی حسابرسی کامپیوتری).....79
43-4	میزان مزیت اقتصادی حسابرسی کامپیوتری (بدون در نظر گرفتن گزینه متوسط).....80
44-4	آزمون دو جمله ای فرضیه دوم.....81
45-4	آزمون t فرضیه دوم.....82
46-4	تردید در مورد پیچیدگی حسابرسی کامپیوتری.....83
47-4	آزمون خی دو فرضیه سوم (تردید در مورد پیچیدگی حسابرسی کامپیوتری).....83
48-4	تردید در مورد پیچیدگی حسابرسی کامپیوتری (بدون در نظر گرفتن گزینه متوسط).....84
49-4	آزمون دو جمله ای فرضیه سوم.....85
50-4	میزان دسترسی به نرم افزارهای حسابرسی کامپیوتری.....86
51-4	آزمون خی دو فرضیه چهارم (میزان دسترسی به نرم افزار حسابرسی کامپیوتری).....87
52-4	میزان دسترسی به نرم افزار حسابرسی کامپیوتری (بدون در نظر گرفتن گزینه متوسط).....87
53-4	آزمون دو جمله ای فرضیه چهارم.....88
54-4	آزمون t فرضیه چهارم.....89
55-4	میزان تناسب سیستمهای اطلاعاتی شهرداری تهران با نرم افزار حسابرسی کامپیوتری.....90
56-4	آزمون خی دو فرضیه پنجم.....90
57-4	میزان تناسب سیستم های اطلاعاتی شهرداری تهران با نرم افزارهای حسابرسی کامپیوتری (بدون در نظر گرفتن گزینه متوسط).....91
58-4	آزمون دو جمله ای فرضیه پنجم.....92
59-4	آزمون t فرضیه پنجم.....93
60-4	آزمون فریدمن(اولویت بندی عوامل).....93
61-4	آزمون فریدمن.....94
1-5	مقایسه نتایج پژوهش با نتایج پیشینه پژوهش.....100

فهرست نمودارها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>	<u>نمودار</u>
23.....	فرآیند مطالعه و ارزیابی کنترل های حسابداری و فرآیند حسابرسی.....	1-2
62.....	جنسیت پاسخ دهندگان.....	1-4
63.....	سطح تحصیلات پاسخ دهندگان.....	2-4
63.....	نوع تحصیلات پاسخ دهندگان.....	3-4
64.....	مدت تجربه عملی در حسابرسی پاسخ دهندگان.....	4-4

چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):

علیرغم جایگاه و نقش حسابرسی کامپیوتری در رشد و ارتقاء حسابرسی در سراسر دنیا از جمله ایران، تا حد اطلاع پژوهشگر تاکنون از حسابرسی کامپیوتری در شهرداری تهران استفاده نشده است. با توجه به اهمیت موضوع و ضرورت دست یافتن به دلایل این امر، هدف از این پژوهش دستیابی به اطلاعات جامع و کاملی در مورد حسابرسی کامپیوتری و موانع پیاده سازی آن در شهرداری تهران می باشد.

لذا با توجه به مسئله پژوهش و نیز بررسی پیشینه پژوهش، پنج فرضیه تدوین و به ترتیب فقدان شناخت از حسابرسی کامپیوتری، تردید در مورد مزیت اقتصادی حسابرسی کامپیوتری، تردید در مورد پیچیدگی حسابرسی کامپیوتری، عدم دسترسی به نرم افزارهای حسابرسی کامپیوتری و عدم تناسب سیستم های اطلاعاتی شهرداری تهران با نرم افزارهای حسابرسی کامپیوتری، به عنوان دلایل عدم استفاده از آن توسط حسابرسان در شهرداری تهران در نظر گرفته شد.

داده های مورد نیاز از طریق پرسشنامه کتبی طیف لیکرت، تکمیل شده توسط حسابرسان مستقر در شهرداری تهران، جمع آوری و پس از آزمون نرمال بودن توزیع داده های تحقیق، در سطح اطمینان 95% و توسط نرم افزار SPSS 20 با استفاده از آزمون پارامتریک t و آزمون های ناپارامتریک خی-دو و دوجمله ای تحلیل و موانع با استفاده از آزمون رتبه ای فریدمن رتبه بندی گردید.

نتایج بدست آمده از پژوهش حاکی از آنست که حسابرسان شهرداری تهران به دلیل فقدان شناخت از حسابرسی کامپیوتری، تردید در مورد پیچیدگی حسابرسی کامپیوتری و عدم دسترسی به نرم افزارهای حسابرسی کامپیوتری از آن استفاده نمی کنند.

فصل اول

کلیات

1-1 مقدمه

هم اکنون در دنیا کامپیوتر به عنوان یک ابزار قدرتمند و پیشرفته کاربرد گوناگونی در حرف از جمله در حسابداری و حسابرسی یافته است (یزدانی، 1384، 97). پردازش اطلاعات و عملیات سازمان ها توسط سیستم های کامپیوتری انجام شده و حجم و سرعت تبادل اطلاعات بسیار بالا می باشد.

در طول سه دهه گذشته شاهد رشد انفجاری فناوری اطلاعات در بخش های مختلف از جمله بهره گیری از آن در فرآیند پردازش و ثبت تراکنش های مالی و تهیه صورتهای مالی توسط شرکت ها و سازمان های دولتی و خصوصی کشورمان بوده ایم (قنبریان، 1391، 24). این دگرگونی و توجه به مفاهیمی چون حسابخواهی، حسابدهی و شفافیت اطلاعات مالی حسابسان را ناگزیر می کند که جهت رسیدگی به انبوه داده های رایانه ای پشتوانه ی صورتهای مالی و دیگر گزارش های نیازمند گواهی گری از روش های جدید حسابرسی (حسابرسی به کمک رایانه) استفاده کنند. در بعضی از موارد، استفاده از رایانه حسابسان را قادر به اجرای وظایفی می کند که انجام دستی آن ها غیر ممکن یا بسیار زمان بر است. لذا با شناخت ابزارها و فنون حسابرسی به کمک رایانه، حسابسان می توانند وظیفه خود را با اثر بخشی بیشتری انجام دهند و زمینه های بهبود حسابرسی را فراهم سازند.

امروزه اکثر حسابسان در دنیا از ابزارها و فنون حسابرسی به کمک رایانه برای اهداف حسابرسی های داخلی و مستقل استفاده می کنند. در ایران نیز حسابرسی به کمک رایانه عملی شده است و استفاده از نرم افزارهای حسابرسی به جای حسابرسی دستی به سرعت به سمت عمومی شدن پیش می رود (فرقاندوست حقیقی، 1390، 44). بنابراین انجام تحقیقات مختلف توسط سازمان ها و شرکت ها بویژه در بخش دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی از جمله شهرداری تهران، که به موقع بودن گزارشات حسابرسی نقش بسزایی در تعامل حسابخواهی و ایفای مسئولیت پاسخگویی آنان دارد، در راستای امکان سنجی حسابرسی کامپیوتری و موانع پیاده سازی آن می تواند مفید باشد.

2-1 بیان مسئله تحقیق

یکی از ابزار های مهم حسابخواهی و پاسخگویی، حسابداری و گزارشگری مالی است که از طریق ارائه اطلاعات مربوط به عملکرد، شهروندان را از نتایج عملکرد دولت ها مطلع می کند، اما برای اینکه شهروندان بتوانند بر مبنای این اطلاعات در باره عملکرد مسئولان قضاوت نمایند نیاز به اطمینان از کیفیت و قابلیت اتکاء اطلاعات گزارش شده در گزارش های مالی دارند (خنکا، 1389، 2).

فرآیند حسابرسی، به عنوان ابزار نظارتی، به ارتقاء سطح مسئولیت پاسخگویی کمک می کند.

بر اساس ماده 44 آییننامه مالی شهرداری ها، حسابرسی در محیط شهرداری تهران توسط حسابرسان داخلی و حسابرسان شورای شهر (حسابرسان مستقل) انجام می پذیرد. در حال حاضر حسابرسی های فوق به صورت دستی صورت گرفته و مستلزم صرف زمان طولانی است و هزینه انجام عملیات حسابرسی بالا می باشد. لذا انتظار می رود استفاده از حسابرسی کامپیوتری توسط حسابرسان بتواند منجر به افزایش کارایی و اثربخشی عملیات حسابرسی شده و منافع قابل توجهی را برای شهرداری و در نهایت مردم تهران در بر داشته باشد.

علیرغم جایگاه و نقش حسابرسی کامپیوتری در رشد و ارتقاء حسابرسی در سراسر دنیا از جمله ایران، تا حد اطلاع پژوهشگر تاکنون از حسابرسی کامپیوتری در شهرداری تهران استفاده نشده است. با توجه به اهمیت موضوع و ضرورت دست یافتن به دلایل این امر، هدف از این پژوهش دستیابی به اطلاعات جامع و کاملی در مورد حسابرسی کامپیوتری و موانع پیاده سازی آن در شهرداری تهران می باشد.

3-1 اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن

بسیاری از عوامل در محیط حسابرسی امروزی با سرعت فزاینده ای در حال تغییر است. به موقع بودن یکی از جوانبی است که در حسابداری به عنوان کیفیت اطلاعات مطرح می گردد. حسابرسان در محیط جدید با فاصله انتظارات روبرو هستند و هر روز شکاف یا فاصله انتظارات بین ذینفعان حسابرسی و حسابرسان فراخ و فراخ تر می شود. روش های دستی حسابرسی، دیگر جوابگوی انبوه داده های رایانه ای نبوده و حسابرسی به کمک رایانه، به ضرورتی انکار ناپذیر تبدیل شده است. حسابرسان جهت ارتقای کارایی و اثربخشی کار حسابرسی و بهبود زمان پاسخگویی می بایست روش های دستی را کنار گذارند و از نرم افزار های حسابرسی رایانه ای و به طور کلی حسابرسی کامپیوتری بهره گیرند. از این رو و با توجه به احساس ضرورت حسابرسی کامپیوتری و در عین حال اشتغال در حرفه حسابرسی در اداره کل حسابرسی شهرداری تهران و در راستای کمک به تسهیل در راه اندازی و نهادینه کردن حسابرسی کامپیوتری به منظور بهبود عملکرد حسابرسی این موضوع انتخاب گردیده است.

4-1 هدفهای تحقیق

اهداف این پژوهش بشرح ذیل می باشد:

- شناسایی موانع پیاده سازی حسابرسی کامپیوتری در شهرداری تهران
- اولویت بندی موانع موجود با استفاده از آزمون رتبه ای فریدمن
- قابلیت استفاده از نتایج بدست آمده در راستای اقدامات بعدی و کمک به تهیه گزارش امکان سنجی حسابرسی کامپیوتری در محیط حسابرسی شهرداری تهران.

5-1 فرضیه های تحقیق

فرضیه پژوهشی، بهترین حدس ممکن، در زمینه ی روابط بین متغیرهای پژوهشی است که از طریق روش قیاسی با استفاده از یک نظریه یا از طریق روش استقرایی با استفاده از یک رشته مطالعات تحقیقی تدوین می گردد. (آذر و مومنی، 1380، 14)

بر این اساس و با توجه به بررسی پیشینه ی پژوهش و شناخت پژوهشگر از محیط حسابرسی شهرداری تهران، فرضیه های تدوین شده جهت بررسی مساله پژوهش به شرح ذیل می باشد:

۱. فقدان شناخت از حسابرسی کامپیوتری، دلیل عدم استفاده از آن توسط حسابرسان در شهرداری تهران می باشد.
۲. تردید در مورد مزیت اقتصادی حسابرسی کامپیوتری، دلیل عدم استفاده از آن توسط حسابرسان در شهرداری تهران می باشد.
۳. تردید در مورد پیچیدگی حسابرسی کامپیوتری، دلیل عدم استفاده از آن توسط حسابرسان در شهرداری تهران می باشد.
۴. عدم دسترسی به نرم افزارهای حسابرسی کامپیوتری، دلیل عدم استفاده از آن توسط حسابرسان در شهرداری تهران می باشد.
۵. عدم تناسب سیستم های اطلاعاتی شهرداری تهران با نرم افزار های حسابرسی کامپیوتری، دلیل عدم استفاده از آن توسط حسابرسان در شهرداری تهران می باشد.

6-1 چهارچوب نظری تحقیق

شرکتها و سازمان های دولتی و خصوصی کشور، با توجه به حجم زیاد و تکراری شدن عملیات مالی و حسابداری و قابلیت بالای کامپیوتر در پردازش سریع اطلاعات، از سیستم های کامپیوتری در پردازش اطلاعات مالی خود استفاده می کنند.

وسعت به کارگیری کامپیوتر توسط شرکت ها و سازمان های دولتی و خصوصی در تمام موارد، از جمله امور مالی و حسابداری آن ها، نیاز به درک بهتر از چگونگی استفاده از کامپیوتر در پردازش اطلاعات مالی را در حسابرسان بوجود آورده است.

با توجه به شرح وظایف شهرداری طبق ماده 55 قانون شهرداری ها و وسعت شهرداری تهران (22منطقه)، حجم عملیات مالی در هر یک از مناطق زیاد بوده و از سیستم های کامپیوتری برای پردازش انبوه اطلاعات استفاده می گردد. بنابراین استفاده از تکنولوژی اطلاعات و

بهره گیری از حسابرسی کامپیوتری و نرم افزار های مرتبط توسط حسابرسان جهت رسیدگی به حساب های شهرداری تهران مفید می باشد. لذا الگوی تحقیق با تدوین فرضیات فوق در رابطه با موانع پیاده سازی حسابرسی کامپیوتری، طراحی و مورد آزمون قرار گرفته است.

7-1 آزمون های آماری به کار گرفته شده

این تحقیق با جمع آوری اطلاعات از حسابرسان داخلی اداره کل حسابرسی شهرداری تهران، حسابرسان شورای شهر (حسابرسان مستقل) و گروه های اصلاح حساب از طریق پرسشنامه کتبی طیف لیکرت و تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده به بررسی موانع پیاده سازی حسابرسی کامپیوتری در شهرداری تهران می پردازد. در این خصوص برای هر یک از فرضیه های پژوهشی، فرضیه های آماری تعریف و در سطح اطمینان 95 درصد آزمون گردیده است.

پس از انجام آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و تشخیص نرمال بودن داده های مربوط به هر یک از فرضیات مطرح شده با در نظر گرفتن کل حسابرسان به عنوان یک جامعه آماری، از آزمون های ناپارامتریک χ^2 دو و دو جمله ای و آزمون پارامتریک t (فقط برای داده های نرمال) جهت آزمون فرضیه های آماری استفاده شده است.

همچنین به منظور مقایسه نظرات، با تفکیک جامعه آماری به سه گروه حسابرسان داخلی، حسابرسان شورای شهر (حسابرسان مستقل) و گروه های اصلاح حساب، آزمون فرضیات پژوهشی با استفاده از آزمون χ^2 دو در هر گروه انجام پذیرفته و در ادامه با آزمون رتبه ای فریدمن اهمیت هر یک از موانع (طبق نظر هر یک از گروه های حسابرسی به تفکیک و نظر کل حسابرسان در مجموع) رتبه بندی گردیده است.

8-1 روش تحقیق

روش انجام این پژوهش روش قیاسی-استقرایی است. بدین معنی که در ابتدا با کمک روش قیاسی پنج فرضیه در خصوص موانع پیاده سازی حسابرسی کامپیوتری در شهرداری تهران مطرح و در ادامه با استفاده از روش استقرایی، داده های پژوهش جمع آوری گردید. همچنین از روش تحلیلی، برای تحلیل داده ها و از روش توصیفی، برای تشریح و توصیف موانع پیاده سازی حسابرسی کامپیوتری در شهرداری تهران استفاده شد.

همچنین جهت تجزیه و تحلیل داده های آماری از نرم افزار SPSS20 و آزمون های ناپارامتریک χ^2 دو و دو جمله ای و آزمون پارامتریک t و آزمون رتبه ای فریدمن استفاده گردیده است.

9-1 قلمرو مکانی (جامعه آماری)، قلمرو زمانی و قلمرو موضوعی تحقیق

جامعه آماری این پژوهش شامل حسابرسان داخلی اداره کل حسابرسی شهرداری تهران، حسابرسان شورای شهر (حسابرسان مستقل) و گروه های اصلاح حساب مستقر در مناطق 22 گانه شهرداری تهران می باشد.

قلمرو موضوعی: موانع پیاده سازی حسابرسی کامپیوتری در شهرداری تهران.
قلمرو مکانی: مناطق 22 گانه شهرداری تهران
قلمرو زمانی: از نظر زمانی بررسی های این پژوهش در سال 1391 انجام شده است.

10-1 بر آورد حجم نمونه و روش نمونه گیری

کارکنان شاغل در اداره کل حسابرسی شهرداری تهران شامل هفت گروه حسابرسی 4 الی 5 نفره (بیش از 30 نفر) و حسابرسان مستقل و گروه های اصلاح حساب مستقر در مناطق 22 گانه شهرداری تهران نیز شامل گروه های 2 الی 3 نفره می باشند که در اکثر مناطق حضور دارند. لذا با توجه به حجم کم جامعه ی آماری در این پژوهش سعی گردید که کلیه افراد مورد نظر سنجی قرار گیرند و از طریق سرشماری جامعه ی آماری، جمع آوری داده های پژوهش صورت پذیرفت.

11-1 روش گرد آوری اطلاعات

با هماهنگی بعمل آمده پرسشنامه هایی بین حسابرسان اداره کل حسابرسی شهرداری تهران، حسابرسان مستقل و گروه های اصلاح حساب مستقر در مناطق 22 گانه شهرداری تهران به همراه پاسخ نامه 5 گزینه ای وزن داده شده (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) توزیع و پس از پیگیری، پاسخ نامه های تکمیل شده جمع آوری و به اطلاعات کمی تبدیل و مورد استفاده قرار گرفته است.

12-1 روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در ابتدا 5 فرضیه مطرح و سوالاتی برای سنجش هر فرضیه در نظر گرفته شد و سپس به جمع آوری داده ها از طریق پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت و تکمیل آن توسط حسابرسان شاغل در اداره کل حسابرسی شهرداری تهران، حسابرسان مستقل و گروه های اصلاح حساب مستقر در مناطق 22 گانه شهرداری تهران پرداخته شد. برای تحلیل میزان رعایت هر یک از موانع پیاده سازی حسابرسی کامپیوتری در شهرداری تهران، از آزمون های آماری خی-دو، دو جمله ای و t در سطح اطمینان 95% استفاده و با آزمون رتبه ای فریدمن اهمیت هر یک از موانع رتبه بندی گردید. همچنین در تحلیل داده های آماری از نرم افزار SPSS20 استفاده شد.

13-1 واژه های کلیدی و مفاهیم عملیاتی آن ها

واژه های زیر با مفاهیم عملیاتی زیر در این پژوهش به کار رفته است:

- **سیستم های کامپیوتری:** سیستم کامپیوتری به طور خاص به مفهوم مجموعه واحد پردازش مرکزی، دستگاههای جانبی و سایر دستگاههای ورود و خروج و نگهداری اطلاعات می باشد. به طور کلی، سیستم های کامپیوتری مجموعه سخت افزار، نرم افزار و حتی کارکنان مرکز خدمات کامپیوتری را شامل می گردد. به عبارت دیگر،

سیستم‌های کامپیوتری به مفهوم سیستم کامپیوتری به اضافه سیستم های کاربردی کامپیوتری، سایر نرم افزارها، کارکنان، سازمان و مدیریت مرکز خدمات کامپیوتری است (آریا، 1389، 3-2).

- **سیستم کاربردی کامپیوتری:** سیستمی است که به منظور تامین نیازهای استفاده کننده در زمینه خاص پردازش اطلاعات، طراحی گردیده است و در آن از کامپیوتر برای نگهداری و پردازش اطلاعات استفاده می شود (آریا، 1389، 3).
- **حسابرسی کامپیوتری:** حسابرسی کامپیوتری فرآیند کاربرد هر نوع سیستم مبتنی بر تکنولوژی اطلاعاتی در راستای کمک به حسابرسان در فرآیند برنامه ریزی، اجرا، کنترل، تکمیل و هدایت عملیات حسابرسی است (فرقاندوست حقیقی، 1378، 36).
- **نرم افزار حسابرسی:** نرم افزار حسابرسی به برنامه های حسابرسی اطلاق می شود که به عنوان بخشی از روش های حسابرسی، به منظور پردازش اطلاعات سیستم حسابداری واحد مورد رسیدگی که از نظر حسابرسی با اهمیت است، توسط حسابرس مورد استفاده قرار گیرد. این نرم افزار ممکن است از یک مجموعه برنامه های نرم افزاری، برنامه های مخصوص و برنامه خدماتی تشکیل شده باشد (فرقاندوست حقیقی، 1389، 72).

14-1 جمع بندی فصل

در این فصل، کلیات تحقیق شامل خلاصه ای از موضوع تحقیق و اهمیت آن، اهداف و فرضیه های تحقیق، چارچوب نظری و روش تحقیق و ... بیان شد که نشان دهنده ی شرحی روشن از موضوع تحت مطالعه می باشد. مطالب ذکر شده در فصول بعد به تناسب موضوع و نیازهای تحقیق با تفصیل بیشتری ارائه خواهد گردید.